

ЦІКАВІ МАРШРУТИ СЛОБІДСЬКОЇ СУМЩИНИ

16 жовтня 2011 року відбулась чергова подорож нашого краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот». На цей раз учасники подорожі відкривали для себе Сумщину. Наш автобус швидко проминув Богодухів, кордон Харківської і Сумської областей і ось, наша перша зупинка - місто Охтирка.

У 1641р. на горі Охтир, на підвищеному правому березі Ворскли, закладено Охтирську фортецю. Довгий час Охтирка залишалась військовим поселенням, полковим містом, центром одного з п'яти слобідських козацьких полків. Козацькі слобідські полки відігравали значну роль у захисті південних кордонів Російської держави. Серед них і Охтирський полк, склад якого формувався із населення краю. Козаки покрили себе славою у боротьбі з татарами і турками, брали участь у всіх військових компаніях Росії: Північній війні, війні за здобуття Криму. Охтирський гусарський полк вкрив свої знамена славою під час Вітчизняної війни 1812 року. Серед імен, гідних пам'яті і слави — ім'я поета Дениса Давидова, який очолив народний опір під час цієї війни.

Огляд Охтирки ми починаємо з її головної перлини, пам'ятки архітектури національного значення — комплексу Покровського Собору, який складається з трьох різночасових мурованих споруд: саме Покровського собору, Введенської церкви - дзвіниці та церкви Різдва Христова.

Найвищою і наймасивнішою спорудою комплексу є Покровський собор. Він був закладений 25 квітня 1753 року, в річницю коронації російської імператриці Єлизавети Петрівни, котра померла на будівництво собору 2000 рублів сріблом. Автором проекту собору був знаменитий московський архітектор князь Дмитро Васильович Ухтомський. Будівництво собору завершили у 1768 році і тоді ж його освятили. Покровський собор заснували на місці, де в 1739 р., за легендою явилася священику під час косовиці, чудотворна ікона Охтирської Богородиці. На жаль, у 1903 році ікону вивезли на реставрацію до Петербургу, але до місця призначення вона не дійшла. Доля святині довгий час лишалась невідомою, аж поки в 1975 році вона не була знайдена у приватній колекції у Сан-Франциско. Нині ж у Покровській церкві Охтирки знаходиться копія цієї ікони.

Поруч із Покровською церквою височить ще один витончений храм — Введенська церква - дзвіниця. Вона побудована у 1784 році видатним архітектором П.Ярославським, який у той час був губернським архітектором у Харкові. Привертає увагу оригінальне завершення куполу дзвіниці — замість хреста на вершині дзвіниці стоїть святий Андрій — покровитель козацтва. З іншого боку — церква Різдва Христова (1827р.) Цю церкву в Охтирці частіше називають графською, бо збудувала її на свої кошти графиня Анна Чернишова.

Поруч із комплексом Покровського собору знаходиться ще одна церква — Спасо-Преображенська. Вона збудована у 1905 році у візантійському стилі, зараз реставрується. Останній храм, який ми оглянули — Михайлівська церква, яка стоїть на північному виїзді з міста. Історія не залишила нам ім'я архітектора храму, але його талант не викликає сумнівів. В оздобленні церкви змішалися романський і візантійський архітектурні стилі. Над храмом височіє сорокаметровий дзвіниця. Всі церковні споруди Охтирки - можна віднести до кращих взірців архітектурних споруд Сумщини, до унікальних витворів Слобожанської регіональної школи монументальної архітектури.

Виїхавши з Охтирки наш автобус прямує на Тростянець. Наша дорога пролягає серед вічнозелених соснових лісів. Але недовго: за якісь 10-15 хвилин нам відкривається панорама Трос-

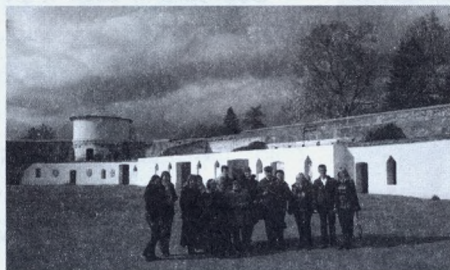
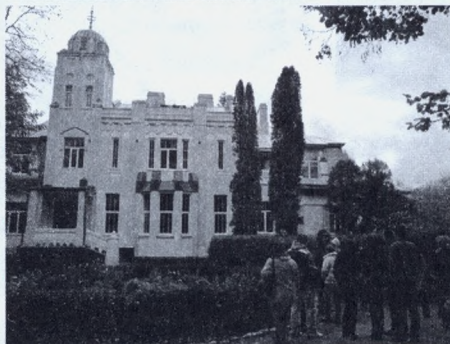
тянця. Над містом височіє його головна домінанта — побудована на початку ХХ ст. Вознесенська церква. Це одна з двох церков, які спроектував видатний харківський архітектор Олексій Бекетов. Одна з них була побудована в Харкові і до наших часів не дожила, а ось друга і досі милує око гостям Тростянця.

Заснування Тростянця пов'язане з подіями 1652 року. Після поразки козацьких військ у битві під Берестечком, населення Волині, Поділля й Київщини почало переселення на землі Слобожанщини. Переселенці, які заснували Тростянець серед боліт перед Охтирською горою у 1660 році, прийшли з Наддніпрянщини. Назва козацької слободи утворилася від однойменної річки Тростянки. Існує ще одна версія стосовно назви поселення. «Тростянцями» у ті часи називали сухі островці серед заболоченої місцевості.

Головна туристична «принада» міста — комплекс Тростянечької садиби. Він складається з палацового будинку, Круглого двору і Благовіщенської церкви. Садиба у Тростянці була заснована у 1720 р., коли російський імператор Петро I подарував Тростянечь своєму духовнику, місцевому уродженцю, протоієрею Тимофію Васильовичу Надаржинському. У 1840-х рр. — садиба перейшла до князів Голіциних, а з середини ХІХ ст. — до цукрового магнату Леопольда Кеніга, котрий реконструював палацовий ансамбль і систему парків та влаштував тут цукроварню й низку промислових підприємств. У цьому маєтку з 1864 року епізодично брав великий російський композитор П.Чайковський.

Садиба у Тростянці має історико-архітектурну й меморіальну цінність, як рідкісний збережений зразок панської садиби, вирішеної в стилістиці історизму. Нині в палаці закінчується реставрація, зараз тут проводять концерти класичної музики, а також виставки сучасних художників. Дуже приємно було прогулятися — «алеєю закоханих», яка закінчується симпатичною альтанкою з пам'ятником закоханим серцям. На камені вибитий вірш Василя Симоненка...Наші мандрівники детально дослідили територію найдавнішої будівлі Тростянця - Благовіщенської церкви, але, на жаль, ми не змогли відвідати сам храм. Благовіщенська церква була закладена у 1744 р. Будувалася шість років коштом дворян Надаржинських. Освячена у 1750 р. Архітектура храму витримана в стилістиці бароко з елементами раннього класицизму. Оздоблення інтер'єра належить до пізніших часів, зокрема іконостас — поч. ХХ століття.

Поруч із садибним будинком височіє романтична споруда — Круглий двір, зведений у 1820-х рр. Зовні вона виглядає як справжній замок — міцні стіни, які утворюють овал, чотири могутні башти з бійницями і готична арка воріт. Але використований Круглий двір зовсім не для оборони, а для вис-

тупів кріпацького театру і цирку князів Голіциних. Попід стінами були місця для глядачів, а у баштах жили артисти. В центрі двору був манеж для коней. Ця пам'ятка є унікальною за своїм об'ємно-просторовим вирішенням і функціональним призначенням, і тому Круглий двір був одним із трьох представників Сумщини у конкурсі «7 Чудес України».

Викликав у нас інтерес чудовий куточок природи - урочище Нескучне з

романтичним гротом. Старовинний дендропарк «Нескучне» найбільше розвивався за часів Леопольда Кеніга — великого любителя і знавця лісів. Тут і досі ростуть екзотичні заморські дерева і дуби-патріархи. У 1911 році в парку був споруджений модерний будинок управителя. Зараз тут працює Тростянецька науково-дослідна станція. Найромантичніше місце парку — система ставків із прозорою водою, де в кінці нашої подорожі ми зупинились

на вечерю. Кажуть, що Леопольд Кеніг змушував свої синів чистити озера, які робили це за допомогою хитрих парових машин.

Сонце вже сіло за обрій, коли ми прощались із чудовими краєвидами Сумщини. Стомлені, але задоволені, ми везли з собою купу вражень та фотографій. Навколо були безкраї поля рідної Слобожанщини, яку відтепер ми впізнали по-новому.

*Керівник краєзнавчо-туристичного клубу
«Патріот» ХНТУСГ Кіреєва С.М.*